

Universitat Miguel Hernández d'Elx
Facultat de Ciències Socials i Jurídiques d'Elx
Titulació de Periodisme

Treball Final de Grau
Curs Acadèmic 2018-2019

Palau de Benissuera salvat
“La història d’unes ruïnes que han creat esperança”

Alumna: MCarmen Alabort Honrúbia

Tutora: Alicia de Lara Gonzàles

RESUM

Aquest reportatge conta la història d'un petit poble de la Vall d'Albaida, Benissuera. Un poble que no arriba als 200 habitants i amb una mitja d'edat alta que uneix esforços per a conservar el seu patrimoni cultural. Benissuera compta amb un palau situat al centre de la població, el Castell-Palau dels Bellvís. Un palau que gràcies a la pressió popular sobretot i a l'ajuda de les institucions, passa a ser del poble després d'un any de mobilització i tràmits i després de segles sent privat. A partir d'ací comencen algunes fases de rehabilitació i la redacció del Pla Director per a dur a terme la restauració definitiva del Palau, per tal de donar-li un ús social i cultural que revitalitze el poble, castigat per l'augment constant de despoblament.

PARAULES CLAU

Benissuera, Castell Palau dels Bellvís, plataforma Salvem el Palau, mobilització social, donació, restauració, nous reptes

ABSTRACT

This report tells the story of a small town in Vall d'Albaida, Benissuera. A town of just 200 inhabitants with a high average age that joins its efforts to preserve its cultural heritage. Benissuera has a palace located in the center of town, the Castell-Palau dels Bellvís. A palace that thanks to popular pressure, especially, and the help of institutions, becomes the town after a year of mobilizations and after centuries of being privately owned. From here, some phases of rehabilitation and the drafting of the Master Plan begin to carry out the final restoration of the building, with the aim of giving it a social and cultural use that revitalizes the town, punished by the constant increase in depopulation.

KEY-WORDS

Benissuera, Castell Palau dels Bellvís, Salvem el Palau platform, social mobilization, donation, restoration, new challenges

INDEX

1.	INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ DEL REPORTATGE	2
2.	MATERIAL I MÈTODE DE TREBALL.....	4
3.	TÍTOL DEL REPORTATGE PUBLICAT	5
4.	INTERPRETACIÓ DERIVADA DE LA INVESTIGACIÓ	13
5.	BIBLIOGRAFIA I FONTS DOCUMENTALS	13
6.	MATERIALS E INFRAESTRUCTURA UTILITZADA	16

1. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ DEL REPORTATGE

Aquest reportatge sorgeix ara fa quatre anys, quan una companya restauradora d'art em crida per informar-me de la situació en què es trobava el Castell-Palau dels Bellvís a Benissuera. En aquell moment, la plataforma *Salvem el Palau* havia engegat una forta campanya de pressió per a que el propietari del Palau, que era un banc (Sabadell-CAM), el restaurara o el cedira, ja que estava patint un deteriorament accelerat. *Salvem el Palau* va dur endavant eixa forta campanya, que va tenir repercussió fins i tot als mitjans estatals, amb la col·laboració de la gent de Benissuera, de gent de fora, d'altres entitats i col·lectius i de les institucions. Aquesta campanya prompte va donar els seus fruits, pocs mesos després el Palau de Benissuera va passar a mans públiques, després de segles sent de propietat privada. Les institucions públiques han ajudat en la tasca, però ha sigut una victòria del poble, on s'ha aconseguit que la gent es preocupe i defensi el seu patrimoni i la seua cultura. Açò té un gran valor, sobretot per les característiques de Benissuera, un poble petit que no arriba als 200 habitants, on la majoria de la gent és jubilada i, a més, perd població.

Una vegada aconseguit el primer objectiu de *Salvem el Palau*, la donació de l'edifici, sembla que Benissuera torna a desaparèixer dels mitjans de comunicació. I és ara quan més ajuda necessiten, ara que comencen les nombroses fases de restauració del Palau i hi ha que buscar el finançament necessari, ara que han de decidir com afrontar els nous reptes de futur. Amb el Palau, el poble té l'oportunitat de reconstruir-se, de pensar en estratègies de futur que canvien el rumb de la seua història, ja que aquest singular edifici pot servir per a desenvolupar una línia de treball dirigida cap al desenvolupament sostenible, on el Palau siga l'element que done vida al poble.

Com ja s'ha dit, el moviment social creat per *Salvem el Palau* prompte va aparèixer als mitjans de comunicació, sobretot al diaris autonòmics i comarcals, com Levante EMV i Vilaweb, però també en molts altres, fins i tot a nivell nacional:

<https://www.levante-emv.com/tags/palau-de-benissuera.html>

Sobre la donació del Palau i la primera visita dels tècnics

<https://www.levante-emv.com/costera/2015/09/24/alcalde-negocia-solvía-bic-pase/1318265.html?fbclid=IwAR1ZK7y6RhSjLwpZVeRKKw5MYNOZPvOv6s2O87rfOzBpyU6-uljD0f2t4>

Sobre l'inici de les negociacions de l'Ajuntament de Benissuera amb Solvia

<https://www.levante-emv.com/costera/2015/09/24/benissuera-alerta-peligro-derrumbe-castillo/1318264.html?fbclid=IwAR1RjMcpwOd92Lz6n6sNxm4g8aPfcuk2ur1S629KmpO0x5jKKWoNlSS-dY>

Sobre la plataforma *Salvem el Palau* i el col·lectiu Acció pel Patrimoni Valencià instant a la Direcció General de Cultura a intervingre en la situació del Palau.

<https://www.levante-emv.com/costera/2015/11/26/cultura-examina-edificio-contribuirá-recuperacion/1346705.html?fbclid=IwAR1OdNIIsjQ0MygT9jnkot22pbrUWSbcE10ORSZrEw8Y0OkKhY3U4mYqJFOE>

Sobre la visita dels tècnics de Conselleria.

<https://www.levante-emv.com/comarcas/2008/09/11/benissuera-incluye-pai-1500-casas-nuevo-plan-general/493414.html>

Sobre l'aprovació del Projecte d'Actuació Integrada (PAI) que anava a fer a Benissuera l'empresa Mecano S.L., antiga propietària del Palau.

https://ontinyent.vilaweb.cat/noticies/lieva-convida-a-reflexionar-sobre-el-patrimoni-de-la-vall-i-posar-lo-en-valor/?fbclid=IwAR3NpERsM14qMH9nb6Pe5bN9l29PCpnMzIMfNFVE_3TDUfFgvJ8ybP8PmPc
Sobre les jornades organitzades per l'Institut d'Estudis de la Vall d'Albaida (IEVA) al voltant del patrimoni de la comarca.

<https://ontinyent.vilaweb.cat/noticies/patrimoni-aprova-una-actuacio-urgent-en-el-palau-de-benissuera/?fbclid=IwAR2yrzS5XcqKjw4bbRsoLQEV5zCYovUIV9Nalqal2mbCBvCu2tZRMJCdnDs>

Sobre l'aprovació de l'actuació d'urgència per part del Consell per a la rehabilitació del Palau.

<https://ontinyent.vilaweb.cat/noticies/dilluns-comencaran-les-obres-de-consolidacio-del-palau-de-benissuera>

[suera/?fbclid=IwAR1zbPfmt4TvWfVS6Vf9d4t9PCw9nKBfkzsTcdmjvzdTmvZ7bIAVVurWg](https://www.facebook.com/IwAR1zbPfmt4TvWfVS6Vf9d4t9PCw9nKBfkzsTcdmjvzdTmvZ7bIAVVurWg)
Sobre l'inici de les obres de rehabilitació del Palau.

<https://ontinyent.vilaweb.cat/noticies/cultura-demana-a-lajuntament-de-benissuera-un-informe-per-iniciar-accions-urgents-en-el-palau/?fbclid=IwAR0yFdz4aFQuzJw0YsQASI4qfZdBT92PGPS2mjpbbRGjuL-1BRJT9V90xC-8>

Sobre la primera visita dels tècnics i la petició d'un informe a l'Ajuntament per a iniciar accions urgents.

<https://ontinyent.vilaweb.cat/noticies/benissuera-ja-te-les-claus-del-palau/?fbclid=IwAR3aUBjQ7u-PI35lw4LsqQ94rPOQItCOu6r2LEGx3rEAzfSFGx8SIqCnlan4>

Sobre la signatura davant notari per a la cessió del Palau.

<http://www.radioontinyent.com/demo/ampliada.php?id=17464>
Sobre la donació del Palau.

<https://valenciaplaza.com/manos-a-la-obra-las-cuentas-pendientes-y-urgencias-de-cultura-con-sus-contenedores>

Sobre el pla en el que s'enmarquen les obres de rehabilitació del Palau.

<https://comarcalcv.com/benissuera-palau-bellvis-aportacio-diputacio/?fbclid=IwAR1CuIQmvMAPInrxI0iynQShsFpa1Q6hDSNu0JE9rBpTWgNcYdWVHV9Y3co>

Sobre la dotació econòmica de Conselleria per a la rehabilitació del Palau.

<https://www.diarilaveu.com/noticia/19330/benissuera-recupera-les-claus-del-seu-palau-un-altre-bic-en-estat-preocupant>

Sobre el procés fins a la donació del Palau i les primeres reunions amb Conselleria per a frenar el deteriorament de l'edifici.

https://www.youtube.com/watch?v=hkGaP-rU4X0&feature=youtu.be&fbclid=IwAR0u6VBL0YhN-jb5AsCHwUeD9dmFy1IF_Btsu-1NzHNw0z4dQmARE_6wR0Z0&app=desktop

Reportage audiovisual de La Sexta sobre la organització veïnal engegada per *Salvem el Palau* i la seua situació.

En el procés d'elaboració d'aquest projecte també s'han fet servir altres referències, com l'Informe Patrimonial i Històric sobre el Palau, publicat per l'IEVA, articles sobre legislació patrimonial, i altres referències als mitjans de comunicació.

L'objectiu d'aquesta investigació ha estat donar-li veu a aquest petit poble de la Vall d'Albaida, principalment, mostrar com la unió d'un grup de persones pot canviar una història de segles. També intentar que aquesta significativa lluita no caiga en l'oblit, ni tampoc el poble de Benissuera, que ara afronta nous reptes amb la restauració de la seua joia patrimonial, el Palau.

2. MATERIAL I MÈTODE DE TREBALL

Com ha s'ha explicat, aquest projecte comença al 2015. A finals d'aquest any es realitzen les primeres entrevistes, uns mesos després el projecte queda un poc parat al aconseguir la donació del Palau i també per qüestions personals i professionals. És al 2019 quan es decideix reprendre aquest projecte per donar-li una altra forma, en saber que l'equip encarregat de redactar el Pla Director, que guiarà les futures intervencions al Palau, ja ha proposat unes primeres actuacions a l'edifici. A partir d'ací, continuen les entrevistes i comença a tenir forma el reportatge multimèdia, amb el material anterior i el nou.

Durant tot el procés de investigació i entrevistes, s'aconsegueix una gran quantitat d'informació per a l'elaboració del reportatge, sobretot pel que fa a la història de segles del Palau. Per aquest motiu es decideix realitzar un reportatge estructurat per blocs d'informació, començant pel més important: el paper del poble de Benissuera en la donació del Palau, la gran tasca realitzada per la plataforma *Salvem el Palau*, que aconsegueix canviar una història de segles. També es parla tant de la història de l'edifici com de la dels seus propietaris i la influència de tots dos en la vida del poble. Per últim, també s'analitza el futur de l'edifici a través del document guia per a la restauració, el Pla Director, i els nous reptes que afronta el poble.

Pel que fa a l'entradilla del reportatge, s'ha escollit una d'escena pensant en el lector que no coneix Benissuera, ni la Vall d'Albaida, ni el seu Palau. Amb aquesta entradilla s'ha intentat transportar al lector a l'escenari del poble i a les circumstàncies en les que es trobava. Si que s'ha realitzat un paràgraf clau per a que el lector pugua conèixer les claus informatives que desenvoluparà el reportatge.

Pel que fa a l'estratègia de difusió del material, cal dir que no ha començat quan deuria per motius personals. No obstant, els pocs dies que ha estat en funcionament ha rebut una bona acollida. En primer lloc, es va crear una pàgina al Facebook, Palau de Benissuera salvat, a través de la qual s'anaven publicant les diferents peces de la web, www.palaubenissuera.com, on està tot el material del reportatge multimèdia. Sempre s'intentava que les publicacions anaren amb una foto o vídeo, ja que aquestes publicacions sempre aconsegueixen millors resultats de difusió, així com les mencions als diferents implicats en la història. En cinc dies s'han aconseguit una trentena de nous seguidors de la pàgina i que les publicacions arriben a un miler de persones aproximadament. Per últim, la pàgina Palau de Benissuera salvat ha tingut algunes mencions a altres pàgines del Facebook, sobretot a la de *Salvem el Palau*.

LLISTAT FONTS PRÒPIES:

Josep Ramon Segarra: nascut a Benissuera, és historiador contemporani, encara que és un apassionat de la història medieval i del món de l'arqueologia. Veient la situació del Palau de Benissuera i mogut per aquestes inquietuds, al 2012 va elaborar un informe patrimonial i històric sobre el Palau que va ser publicat per l'IEVA. També és una de les primeres persones que va posar en marxa tot el moviment de *Salvem el Palau*.

Tirso Àvila: arquitecte especialista en intervenció en patrimoni i director de l'equip encarregat del Pla Director del Palau, el document que guiarà les futures intervencions al Palau. L'arquitecte i el seu equip compten amb una gran experiència en la restauració d'immobles amb valor patrimonial i amb elevat grau d'urgència. També tenen una certa vinculació a la comarca de la Vall d'Albaida, on han intervingut en nombrosos pobles com el Castell de Carrícola, jaciments rupestres a Bellús i Beniatjar, la Casa Ferrer de la Pobla del Duc, etc.

Luis Ramírez: president del col·lectiu Acció pel Patrimoni Valencià, entitat que es dedica a recuperar patrimoni de tots els pobles del territori valencià. En el cas del Palau de Benissuera, van col·laborar molt activament en la campanya de pressió engegada per *Salvem el Palau* i també van pressionar a l'Administració per a que actuara d'alguna manera.

Antoni Soler: alcalde de Benissuera des de 2015, quan comencen les reivindicacions de *Salvem el Palau*, fins a 2019, quan ha hagut d'abandonar el càrrec per motius de salut. Antoni Soler va ser l'encarregat de dur endavant totes les negociacions per a la donació del Palau després de les demandes de les veïnes i veïns del poble, que veien caure el Palau mentre els propietaris no feien res.

3. TÍTOL DEL REPORTATGE PUBLICAT

La història d'unes ruïnes que han creat esperança

La plataforma Salvem el Palau de Benissuera, amb l'ajuda de les institucions, va aconseguir la donació del Palau dels Bellvís, que ara espera les primeres fases de rehabilitació

Benissuera és un petit poble que no arriba als 200 habitants i que compta amb una joia patrimonial entre els seus carrers, el Castell-Palau dels Bellvís. Aquest edifici que, segons els historiadors, data del segle XVI, presideix la Plaça Major del poble i durant segles va ser l'epicentre de la seua vida quotidiana. Amb l'arribada de la crisi i l'ajuda d'un Pla d'Actuació Integrada (PAI) que mai es va realitzar, el Palau va passar a mans d'un banc. L'edifici anava deteriorant-se cada cop a major velocitat i ningú feia res. És, aleshores, quan s'inicia una campanya de denúncia a través de xarxes socials, quan la gent del poble, i també de fora, comença a unir-se per defensar el seu patrimoni i la seua cultura.

Veïnes de Benissuera pengen pancarta reivindicativa - MC Alabort

MCarmen Alabort - 02/09/19

La plataforma Salvem el Palau va començar a funcionar al setembre de 2015 a través d'una pàgina al Facebook. Aquella primera llavor va començar ràpidament a donar fruits, al col·lectiu van anar unint-se veïnes i veïns del poble, gent de fora, altres entitats i col·lectius. Salvem el Palau va engegar una forta campanya de pressió que, recolzada per les institucions, va aconseguir la donació del Palau dels Bellvís a mans públiques, després de segles sent de propietat privada. Ara, una vegada acabades les primeres obres de consolidació, l'equip que ha redactat el document que servirà de guia per a la restauració, el Pla Director, pretén continuar la consolidació de l'edifici i orientar el seu futur. Ara, Benissuera afronta nous reptes, perquè el Palau presenta l'oportunitat de donar eixa vida que tant necessita el poble.

El Palau dels Bellvís passa a mans públiques oficialment al març de 2016, quan el Banc Sabadell-CAM, a través de la seua filial immobiliària, Solvia, cedeix l'edifici a l'Ajuntament, que també havia recolzat la campanya de Salvem el Palau. "Va ser molt il·lusionant, retrobar-nos persones que ens coneixíem ben poc i que teníem una cosa en comú, que era la nostra estima pel poble i la preocupació per la situació en què es trobava el Palau», recorda Josep R. Segarra, historiador i membre de la plataforma. Però el col·lectiu mai va estar sol, van ser nombroses les mostres de suport de gent del poble i de fora, també d'altres col·lectius i institucions. Una de les entitats més actives en aquesta col·laboració va ser Acció pel Patrimoni Valencià. "Sabent el que ja s'havia realitzat des de Salvem el Palau, nosaltres havíem de mobilitzar-nos de forma paral·lela, fent el que podíem fer, que és pressionar l'administració perquè aquest monument, que no sols és important per a Benissuera sinó per a totes les valencianes i valencians, es poguera recuperar", explica Luis Ramírez, president d'Acció pel Patrimoni. Un edifici singular que va ser declarat Bé d'Interés Cultural (BIC) al 2002 i que s'ha pogut recuperar després de segles gràcies al moviment social i a l'ajuda de les institucions.

Una història de segles

El Palau representa un element fonamental en la Plaça Major de Benissuera i ha influït significativament en la vida del poble durant cinc segles. Tot apunta que va ser construït en el segle XVI, encara que mai s'ha fet un estudi arqueològic i arquitectònic complet. L'edifici consta d'una planta quadrada i un pati central, i té aspecte de fortalesa. Un patró molt similar al del Castell-Palau d'Alaquàs, si bé aquest compta amb quatre torres i el de Benissuera és més modest, amb dos torres. «Si el d'Alaquàs es va construir en 1520 i això se sap segur, és molt probable que el de Benissuera també es construïra per eixos anys, ja que respon al mateix context arquitectònic», sosté Josep R. Segarra, historiador nascut a Benissuera i autor d'un informe patrimonial i històric sobre el Palau publicat per l'Institut d'Estudis de la Vall d'Albaida (IEVA).

Existeixen diversos elements que han ajudat a poder datar l'obra en aquest període, com la ceràmica que s'ha trobat al Palau, que està catalogada i era utilitzada en construccions valencianes d'eixe període. «Sabem que la construcció dels murs de l'edifici és de tàpia, una tècnica musulmana que també està present en altres edificis molt semblants i que són de principis del segle XVI», explica Segarra. A l'edifici també s'observen elements renaixentistes, com els arcs rebaixats de la llotja i de les finestres més altes, l'arc de mig punt de la porta principal, presidida per l'escut d'armes dels Bellvís.

Benissuera va ser un poble de moriscos fins a la seua expulsió al 1609. Alguns historiadors, com Abel Soler, sostenen que la torre més antiga del Palau, la torre nord, podria ser un element de defensa de l'etapa islàmica. «Durant el període de l'Edat Mitjana, segurament ens hauríem d'imaginar una alqueria molt xicoteta, que estaria al voltant del que hui és l'església, l'Ajuntament i la Plaça de l'església, i fora de l'alqueria una torre de defensa que seria la torre nord de l'actual Palau», explica J.R. Segarra

Benissuera, poble cristià

Els Bellvís van ser els primers senyors de Benissuera, eren cavallers de la ciutat de Xàtiva. Segons l'informe patrimonial i històric sobre el Palau, publicat per l'IEVA, al segle XV Benissuera apareix com a feu dels Bellvís de Xàtiva junt a altres alqueries, i és probable que el Palau fora construït per Joan de Bellvís, titular de la senyoria de Benissuera, Colata, Vistabella i Torralba a principis del segle XVI. «Podríem dir que és una família catalana de cavallers que va arribar al, aleshores nou, Regne de València, probablement amb els conqueridors, i que es va establir com a part de l'elit dels cristians i de la societat colonial que es va crear després del segle XIII. És possible que els Bellvís tingueren una torre feudal, que seria la torre més antiga, i que en el segle XVI construïren el conjunt de l'edifici, probablement perquè s'establiren ací de manera més permanent», relata Josep R. Segarra.

A partir de l'expulsió dels moriscos, els senyors es van trobar amb el problema del despoblament. Benissuera va ser l'única alqueria de les que pertanyien a aquesta branca de la família Bellvís que es va aconseguir repoblar amb cristians vells. «Els cognoms de la gent del segle XVIII són més o menys els actuals, sembla evident que són cristians vells establerts a Benissuera per part dels Bellvís per a treballar les terres i així obtenir-ne beneficis», explica Segarra.

Plaça Major de Benissuera, on s'ubica el Palau - MC Alabort

Escut dels Bellvís, dalt de la porta - MC Alabort

Durant els segles XVII i XVIII es van produir diversos canvis socials i econòmics i els Bellvís, que fins el moment havien utilitzat el Palau com a residència secundària, comencen a passar llargues temporades a Benissuera. «La construcció dels balcons i les finestres es va fer trencant el mur principal. Això indicaria que l'edifici era anterior i que era una fortalesa més opaca, que als segles XVII-XVIII s'adaptaria a usos domèstics diferents», afirma l'historiador. A finals del segle XVIII, els Bellvís van perdre la jurisdicció d'altres alqueries que tenien a la zona per un pleit amb l'Ajuntament de Montaverner, que era un poble del Reial Patrimoni. Així, la senyoria de Benissuera va quedar novament com a residència secundària, però la família va completar durant l'època un gran procés d'ascens social, a partir del matrimoni cap al 1720 entre Martí de Bellvís i Mariana Cabanilles, una aristòcrata valenciana. «Un fill de Mariana Cabanilles, Josep Bellvís i Cabanilles, per herències de la seua mare va obtenir el títol de Comte de Casal, i els Bellvís van adquirir un palau a València, on van traslladar el seu centre d'activitats», relata Josep R. Segarra.

Canvi de propietaris

En el segle XIX, el Palau passa a ser d'una altra família amb títol nobiliari, els Vescomtes de San German. «Els San German són la família que hem conegut al poble, la família Colomer, que va ser propietària del Palau fins fa una dècada. Molta gent del poble ha treballat a l'edifici per a ells. El meu avi, per exemple, va treballar abans de la Guerra Civil als jardins del Palau, ell m'explicava que va conèixer al senyor "visconde", li deia ell», relata Segarra. A aquesta època corresponen algunes reformes interiors, com els jardins i el teatre, o les pintures murals d'algunes sales.

Les reformes de l'edifici al llarg de la seua història no han estat suficients per a parar el procés de deteriorament que anava patint. L'any 1990 ja es va enfonsar el sostre d'una de les torres. Durant eixa dècada, els Colomer va vendre el Palau a l'empresa Mecano S.L., que pretenia realitzar un PAI per a convertir l'edifici en un atractiu turístic. «En la família Colomer eren molts hereus, i l'edifici és molt gran i també molt car de mantenir. No ho sé, però cal pensar que la família no podia mantenir un edifici com aquest, que anava deteriorant-se, i es va veure obligada a vendre'l», explica Josep R. Segarra. Amb la crisi, aquest PAI no va arribar a executar-se i la CAM va embargar totes les propietats de Mecano S.L., sent l'últim propietari privat a través de la seua filial immobiliària, Solvia.

“Les institucions han jugat un important paper, però és un assoliment col·lectiu”,

Josep R. Segarra

Donació del Palau

Solvía va tenir la propietat en concurs de creditors durant alguns anys, quan també començaven les primeres iniciatives en defensa del Palau. «Solvía anava a perdre molts diners, però el poble no té la culpa que avalaren un PAI fantasma», afirma Antoni Soler, anterior batle de Benissuera. El Palau anava caient i cada cop més gent es preocupava per defensar-lo. Finalment, gràcies al moviment creat per Salvem el Palau i l'ajuda de institucions com l'Ajuntament, la Conselleria de Cultura i Patrimoni o el Consell Valencià de Cultura, Solvia cedeix davant la pressió i dona el palau al poble en novembre de 2015. «En veure que realment existia una demanda de la gent del poble, jo vaig agafar eixa voluntat i l'Ajuntament va fer totes les gestions que havia de fer», explica Antoni Soler. La donació va ser pública al febrer de 2016, després de mesos de lluita per part de les veïnes i veïns de Benissuera, de gent forastera, d'entitats i col·lectius... «Les institucions han jugat un important paper, però és un assoliment col·lectiu en el qual s'ha aconseguit que la gent del poble es preocupe i actue en defensa d'una cosa que és col·lectiva i pública», declara Segarra.

Poc després de la donació, a l'octubre del mateix any, cau una part de la façana i el Consell aprova una ajuda d'urgència per a evitar que el Palau, després de tot, acabara al terra.

Mobilització davant del Palau convocada per la plataforma *Salvem el Palau* a finals del 2015 - MC Alabort

«En el moment volíem que no caiguera més, assegurar el que hi ha. Calia fer un Pla Director per a la rehabilitació conjunta de l'edifici i anar per trossos», explica l'anterior batle de Benissuera. Així, al març de 2017 comencen les primeres obres de consolidació del ja Palau de Benissuera. «Independentment del que el Palau pot significar en un futur, pense que la mobilització té un valor per ella mateixa, i més en un poble com aquest, que és molt xicotet, que perd població, que quasi no té oportunitats econòmiques i on la majoria és gent jubilada», remarca Josep R. Segarra.

Una vegada aconseguit el primer objectiu d'aquest grup de gent que un dia es va organitzar en defensa del seu patrimoni i la seua cultura, cal afrontar els nous reptes que es plantegen amb la restauració del Palau. Benissuera té l'oportunitat de reconstruir-se com a poble, amb un BIC entre els seus carrers que serà restaurat i que pot servir per a tirar endavant noves tècniques de desenvolupament sostenible a través del turisme rural, com Carrícola o altres municipis de la Vall d'Albaida. «Des dels inicis, vam valorar molt la implicació del poble amb el seu Palau, que no és tan habitual com pot semblar. Pretenem que aquest siga un projecte participatiu, no volem imposar cap criteri», assegura Tirso Àvila, director de l'equip encarregat de les primeres fases de restauració i del Pla Director.

“L'objectiu és recuperar el Palau, però no sols per a ser un element exposat”,
Tirso Àvila

Propostes d'organització

El Pla Director és un document guia que serveix per a organitzar i establir prioritats en les fases de restauració d'un valor patrimonial com és el Palau de Benissuera. Mentre s'acabaven les obres de consolidació de part de la façana que va caure durant un episodi de fortes pluges, ja va començar la fase de redacció d'aquest document. «Les fases d'intervenció no sols van a afectar l'edifici, sinó també els elements de l'entorn. L'objectiu és recuperar el Palau, però no sols perquè siga un element exposat», assegura Tirso Àvila.

L'equip encarregat d'aquest document ha proposat una primera actuació emmarcada en eixe Pla Director. Aquesta actuació d'urgència serviria per a consolidar la façana oest del Palau, que connecta amb la Casa de la Cultura. «Es tracta d'actuacions de continuació i d'estabilització definitiva de les estructures del Palau, per a evitar la pèrdua. Així, es va proposar la recuperació de l'ala oest del Palau, que va col·lapsar per complet en el seu dia», explica el director de l'equip on s'ha estudiat la connexió amb l'edifici municipal com una proposta per a un ús sostenible del Palau.

Amb aquesta primera fase, ambdós edificis s'unirien a través d'una façana comuna, i la Casa de la Cultura s'utilitzaria per a ubicar elements que no encaixarien en un valor patrimonial com el Palau. «La contigüitat dels edificis és un dels elements que més s'ha treballat en les propostes inicials d'organització, poder ubicar en l'espai públic annex distints elements i evitar la seua implantació dins de l'estructura històrica, respectant la trama urbana actual i transformant l'impacte visual que ara ofereixen els edificis», aclareix Tirso Ávila.

Tirso Ávila en una reunió al Palau, en la part de la façana oest - MC Alabort

Façana principal del Palau abans de rehabilitar-se (esquerra) i façana ja rehabilitada (dreta) - MC Alabort

Nous reptes de futur

Més enllà de les propostes de futura organització de l'edifici, a Benissuera se li presenten noves oportunitats per al seu desenvolupament amb la recuperació del seu Palau. Es tracta d'un xicotet poble que quasi mai ha tingut oportunitats per a prosperar, on la mitjana d'edat cada vegada és més alta i es perd població. De moment, amb la seua unió, el poble ha aconseguit la recuperació de la seua joia patrimonial, ara han de pensar com aprofitar-ne les circumstàncies. «Cal donar-li una funcionalitat a l'edifici i la idea és que siga un procés participatiu. El Palau és molt gran, per tant es poden fer diverses coses. A mi m'agradaria donar-li un ús social a l'edifici, que fora el local de la gent, per a tot el poble», explica l'anterior alcalde del poble, Antoni Soler, que coincideix amb el director de l'equip encarregat del Pla Director, Tirso Ávila: «En un poble com Benissuera, la clau de l'èxit està en què el Palau siga un element que genere un impuls col·lectiu de l'activitat pública. El Palau, a més d'edifici monumental, ha de ser un element que genere vida, tal i com va ser en èpoques passades, segons ens han contat les veïnes i veïns del poble».

Benissuera és un poble menut sense quasi recursos. Ha pogut recuperar el seu Palau amb l'ajuda econòmica de les institucions, però encara queda un llarg camí fins a tornar a veure l'edifici complet. La unió d'un grup de persones va aconseguir canviar una història de segles, ara els queda un gran patrimoni cultural en forma de Palau, una joia arquitectònica que també amaga les vivències d'un poble. Un poble que ara continua la lluita, cal seguir buscant finançament ja que les fases de restauració seran nombroses i cal, sobretot, pensar en el futur que ofereix el Palau com a nucli d'unes estratègies de desenvolupament sostenible per a aquest petit racó de la Vall d'Albaida.

4. INTERPRETACIÓ DERIVADA DE LA INVESTIGACIÓ

Després d'aquests anys acompanyant la lluita d'un poble en defensa del seu patrimoni i cultura, cal remarcar la importància de la memòria, no sols la tangible com el Palau de Benissuera, sinó la memòria oral, cultural. La importància de conèixer d'on venim per saber on volem anar. El Palau de Benissuera no sols és un edifici singular de gran valor patrimonial, va ser declarat Bé d'Interés Cultural al 2002, és la memòria viva d'aquest petit poble, i és, també, la seua oportunitat per a afrontar els nous reptes de futur que se li presenten.

Amb la recuperació de la seua joia arquitectònica, les veïnes i veïns de Benissuera, així com l'Ajuntament, han de repensar el poble. El Palau és l'oportunitat per a Benissuera de fomentar noves estratègies de desenvolupament sostenible, posant en el centre aquest edifici singular com a atractiu turístic, però no sols com un museu, sinó com la casa del poble. Es tracta d'aprofitar aquest monumental edifici com a atractiu per a desenvolupar el turisme rural al poble, creant així nous llocs d'ocupació.

Les veïnes i veïns de Benissuera, a pesar de ser la majoria gent jubilada, es va organitzar en la protesta per a aconseguir recuperar el seu patrimoni. Una lluita que ràpidament va donar els seus fruits i que encara no s'ha acabat, doncs seràn nombroses les fases de restauració que necessita el Palau de Benissuera i caldrà seguir lluitant per aconseguir el finançament necessari.

5. BIBLIOGRAFIA I FONTS DOCUMENTALS

Segarra, J.R. (2012): Informe patrimonial i històric Castell-Palau dels Bellvís. IEVA

Cerdà, P. (11 de setembre de 2008). Benissuera incluye un PAI de 1.500 casas en el nuevo Plan General. Levante-EMV Recuperat de <https://www.levante-emv.com/comarcas/2008/09/11/benissuera-incluye-pai-1500-casas-nuevo-plan-general/493414.html>

(23 de setembre del 2015). El alcalde negocia con Solvia para que el BIC pase a manos públicas. Levante-EMV Recuperat de <https://www.levante-emv.com/costera/2015/09/24/alcalde-negocia-solvias-bic-pase-a-manos-publicas/1318265.html?fbclid=IwAR1ZK7y6RhSjILwpZVeRKKw5MYNOZPvOv6s2O87rfOzBpyU6-uljD0f2t4>

Gómez, S. (24 de setembre de 2015). Benissuera alerta del peligro de derrumbe del castillo que un banco ha puesto en venta. Levante-EMV, pp 21.

Corts, X. (3 d'octubre de 2015). Benissuera. Levante-EMV, pp 36

Hernández, A. (octubre de 2015). Palacio de Benissuera. Noticias La Sexta Recuperat de https://www.youtube.com/watch?v=hkGaP-rU4X0&feature=youtu.be&fbclid=IwAR0u6VBL0YhNjb5AsCHwUeD9dmFy1IF-Btsu-1NzHNw0z4dQmARE_6wR0Z0&app=desktop

Donet i Sánchez, I. (10 de novembre de 2015). Salvar el Palau de Benissuera. Vilaweb Ontinyent Recuperat de <https://ontinyent.vilaweb.cat/noticies/salvar-el-palau-de-benissuera/?fbclid=IwAR0ESIyEGLIzTqkifg-MCh-jboFOIHnCJMmfyKDaZ-1xD6xjDFJYlO9Egp8w>

(23 de novembre de 2015). El Palau de Benissuera serà propietat del poble. Vilaweb Ontinyent Recuperat de https://ontinyent.vilaweb.cat/noticies/el-palau-de-benissuera-sera-propietat-del-poble/?fbclid=IwAR0gj7O-Asyu1MBFmn6c0gffkbAKXhNW8lNVbajeK6Sl8TaRLKMQl_2-g5m0

Gómez, S. (26 de novembre de 2015). Solvia renuncia a vender el Palau de Benissuera y lo donará al pueblo. Levante-EMV Recuperat de <https://www.levante-emv.com/costera/2015/11/26/solvias-renuncia-vender-palau-benissuera/1346702.html>

(26 de novembre de 2015). Cultura examina el edificio y contribuirá a su recuperación. Levante-EMV Recuperat de <https://www.levante-emv.com/costera/2015/11/26/cultura-examina-edificio-contribuir-a-su-recuperacion/1346705.html>

Segarra, J.R. (26 de novembre de 2015). Palau de Benissuera, què queda per salvar. Vilaweb Ontinyent Recuperat de https://ontinyent.vilaweb.cat/noticies/palau-de-benissuera-que-queda-per-salvar/?fbclid=IwAR0T7crOY4weTw_re15vu1l-XTtdntUpGiftzIczAFWkJNgA7e3YJvwoAM

Vicent, M. (14 de febrer de 2016). La gran lucha de pequeños pueblos por su patrimonio. El País Recuperat de https://elpais.com/cultura/2016/02/03/actualidad/1454524568_639941.html?fbclid=IwAR0uAPR1p5TpWt-4xbkcl8iA1SjX5nWzIDkE5Ofj-8eo5zczrf0Z5_LMwXdw

(17 de febrer de 2016). Ple de l'Ajuntament de Benissuera 16.02.2016. Vilaweb Ontinyent Recuperat de https://www.youtube.com/watch?v=wFUshpA4rZk&feature=youtu.be&fbclid=IwAR3rXF1a_xPhB7YkEdDEFIQ-PuyBnBf1jS6i9vIuhSLB6Q6AGtbjhMvkH-M0

(24 de març de 2016). Benissuera ja té les claus del Palau. Vilaweb Ontinyent Recuperat de <https://ontinyent.vilaweb.cat/noticies/benissuera-ja-te-les-claus-del-palau/?fbclid=IwAR3aUBjQ7uPI35lw4LsqQ94rPOQIT-COu6r2LEGx3rEAzSFSGx8SIqCnlan4>

Ferrero, S. (5 d'abril de 2016). Benissuera recupera les claus del seu Palau, un altre BIC 'en estat preocupant'. Diari La Veu Recuperat de <https://www.diarilaveu.com/noticia/19330/benissuera-recupera-les-claus-del-seu-palau-un-altre-bic-en-estat-preocupant>

(6 d'abril de 2016). Benissuera ya tiene las llaves del Palau. Radio Ontinyent Recuperat de <http://www.radioontinyent.com/demo/ampliada.php?id=17464>

Gómez, S. (4 d'abril de 2016). Benissuera "reconquista" su palacio. Levante-EMV, pp 20

Redacció (10 de maig de 2016). Benissuera organitza activitats per conèixer el Palau dels Bellvís. Vilaweb Ontinyent Recuperat de https://ontinyent.vilaweb.cat/noticies/benissuera-organitza-activitats-per-coneixer-el-palau-dels-bellvis/?fbclid=IwAR1wjU7lmZRkeDRjo89wQa_Y4Wue-bWaX8mpQO4mIqU2pCCybqJeNJ71ins

EFE (22 de maig de 2016). Educación ofrece asistencia técnica para evitar el deterioro del Palau dels Bellvís. Las Provincias Recuperat de <https://www.lasprovincias.es/comunitat/201605/22/educacion-ofrece-asistencia-tecnica-20160522150833.html>

Redacció (22 de maig de 2016). Cultura ofrece asistencia técnica al Ayuntamiento de Benissuera para evitar el deterioro del Palau dels Bellvís. elperiòdic.com Recuperat de https://www.elperiodic.com/pvalencia/cultura-ofrece-asistencia-tecnica-ayuntamiento-benissuera-para-evitar-deterioro-palau-dels-bellvis_440790/amp

(22 de maig de 2016). Cultura ofereix assistència tècnica a l'Ajuntament de Benissuera per a evitar el deteriorament del palau dels Bellvís. Nota premsa GVA Recuperat de http://www.ceice.gva.es/va/inicio/area_de_prensa/not_detalle_area_prensa?id=680624

EFE (23 de maig de 2016). Europa Nostra advierte contra la "disneylandización" del patrimonio cultural. La Vanguardia Recuperat de https://www.lavanguardia.com/vida/20160523/401998843060/europa-nostra-advierte-contra-la-disneylandizacion-del-patrimonio-cultural.html?utm_campaign=botones_sociales&utm_source=facebook&utm_medium=social&fbclid=IwAR0j_pk6jKGRqrxg5_xWkApiREi7a8rg0VkJ7DXHMo-9VlojZtwb-MjrgGAZI

Redacció (24 de maig de 2016). Cultura demana a l'ajuntament de Benissuera un informe per iniciar accions urgents en el Palau. Vilaweb Ontinyent Recuperat de <https://ontinyent.vilaweb.cat/noticies/cultura-demana-a-lajuntament-de-benissuera-un-informe-per-iniciar-accions-urgents-en-el-palau/?fbclid=IwAR0yFdz4aFQuzJw0YsQASI4qfZdBT92PGPS2mjpbbRGjuL1BRJT9V90xC-8>

Redacció (22 de novembre de 2016). Patrimoni aprova una actuació urgent en el Palau de Benissuera. Vilaweb Ontinyent Recuperat de <https://ontinyent.vilaweb.cat/noticies/patrimoni-aprova-una-actuacio-urgent-en-el-palau-de-benissuera/?fbclid=IwAR2yrzS5XcqKjw4bbRsoLQEV5zCYovUIV9Nalqal2mbCBvCu2tZRMJCdnDs>

Gómez, S. (22 de novembre de 2016). Cultura adjudica obras de urgencia para frenar el riesgo de derrumbe en el Palau de Benissuera. Levante-EMV Recuperat de <https://www.levante-emv.com/costera/2016/11/22/cultura-adjudica-obras-urgencia-frenar/1495171.html?fbclid=IwAR20PY7VsPQ6Od2O9p25XNF0Uu5p-gto7h7Wu8CHN6xHNViQVAkpSlvsl5c>

Redacció (14 de gener de 2017). El Consell aprova obres urgents de reparació del Palau de Benissuera. Vilaweb Ontinyent Recuperat de <https://www.youtube.com/watch?v=Xqh4DrB0w-k&fbclid=IwAR1QAYi49R8MJXR-XvsTSWUY92FoMebS MWJ55H6TDzqjkgL1Fp0fNYwBgmW8>

Redacció (14 de gener de 2017). Dilluns començaran les obres de consolidació del Palau de Benissuera. Vilaweb Ontinyent Recuperat de <https://ontinyent.vilaweb.cat/noticies/dilluns-comencaran-les-obres-de-consolidacio-del-palau-de-benissuera/?fbclid=IwAR1zbPfimt4TvWfVS6Vf9d4t9PCw9nKBfkzsTcdmjvzdtmvZ-7bIAVVurWg>

Redacció (31 de març de 2017). Benissuera recuperarà l'esplendor del seu Castell amb ajuda de la Diputació. Actualitat Valenciana Recuperat de <https://actualitatvalenciana.com/benissuera-recuperara-lesplendor-castell-ajuda-diputacio/>

Cuquerella, T. (30 de març de 2017). Benissuera recupera el Palau dels Bellvis amb una aportació de la Diputació. ComarcalCV Recuperat de <https://comarcalcv.com/benissuera-palau-bellvis-aportacio-diputacio/?fbclid=IwAR1CuIQmvMAPlnrxI0iynQShsFpa1Q6hDSNu0JE9rBpTWgNcYdWVHV9Y3co>

Redacció (30 de març de 2017). Benissuera recuperarà l'esplendor del seu castell. ComarcalCV Recuperat de https://www.youtube.com/watch?v=C5_nk63HLnE

(30 de març de 2017). Benissuera recuperarà l'esplendor del seu Castell amb ajuda de la Diputació. Nota Premsa Diputació de València Recuperat de <http://www.dival.es/sala-prensa/content/benissuera-recuperara-l-esplendor-del-seu-castell-amb-ajuda-de-la-diputacio>

Garsán, C. (4 d'agost de 2017). Manos a la obra: las cuentas pendientes y urgencias de Cultura con sus contenedores. ValenciaPlaza Recuperat de <https://valenciaplaza.com/manos-a-la-obra-las-cuentas-pendientes-y-urgencias-de-cultura-con-sus-contenedores>

Redacció (16 d'octubre de 2017). L'IEVA convida a reflexionar sobre el patrimoni de la Vall i posar-lo en valor. Vilaweb Ontinyent Recuperat de

https://ontinyent.vilaweb.cat/noticies/lieva-convida-a-reflexionar-sobre-el-patrimoni-de-la-vall-i-posar-lo-en-valor/?fbclid=IwAR3NpERsM14qMH9nb6Pe5bN9l29PCpnMzIMfNFVE_3TDUfFgyJ8ybP8PmPc

Ley 4/1998, de 11 junio. Ley del patrimonio cultural valenciano. Boletín Oficial del Estado núm. 174, de 22 de julio de 1998, páginas 24768 a 24793 (26 págs.) Recuperat de <https://www.boe.es/eli/es-vc/l/1998/06/11/4>

Ley 16/1985, de 25 de junio, del Patrimonio Histórico Español. Boletín Oficial del Estado núm. núm. 155, de 29/06/1985. Recuperat de <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1985-12534&p=20190302&tn=2>

Catàleg Béns d'Interès Cultural Generalitat Valenciana (2019) Recuperat de <http://www.ceice.gva.es/va/web/patrimonio-cultural-y-museos/bics>

6. MATERIALS E INFRAESTRUCTURA UTILITZADA

- 2 Càmeres gravació entrevistes i fotografies (Canon 60D i 1100D)
- Gravadora de veu i micròfon de solapa
- Càmera gravació recursos (Sony a6300)
- FlyCam gravació recursos
- Adobe Premiere Pro (edició vídeo i àudio)
- Adobe Audition (edició àudio)
- Adobe Photoshop (edició imatges)
- Wordpress (pàgina web del reportatge multimèdia)

ESCENARIS DE GRAVACIÓ:

- Poble de Benissuera (recursos)
- Palau de Benissuera (interior i exterior, recursos)
- Palau de Benissuera (Jardins, entrevista J.R. Segarra)
- Ajuntament de Benissuera (entrevista A. Soler)
- Palau d'en Bou, València (entrevista L. Ramírez)
- Exterior València (entrevista T. Ávila)

